

Ба Шурои диссертатсионии 6D.KOA-013 назди
Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати
Тоҷикистон (Суроға: 735700, Ҷумҳурии
Тоҷикистон, ш. Хучанд, маҳаллаи 17, хонаи 1)
телефон: +992(3422) 23811;
факс: +992(3422) 25170;
e-mail: Info@tsulbp.tj, (tsulbp@rambler.ru)

ТАҚРИЗИ

муқарризи расмӣ ба диссертатсияи Бобоев Фарухзод Маҳкамович дар мавзуи «Вусъатдиҳии иқтидори андоз дар низоми омилҳои рушди иҷтимоию иқтисодии минтақа (дар асоси маводҳои вилояти Суғд)» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзоди илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 5.2.4. Иқтисодиёти ҳудудӣ.

1. Мутобиқати мавзӯ ва муҳтавои диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ. Диссертатсияи Бобоев Фарухзод Маҳкамович дар асоси Шиносномаи ихтисоси 5.2.4. Иқтисодиёти ҳудудӣ, ки аз ҷониби Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ шудааст, таҳия гардидааст. Натиҷаҳои таҳқиқот ба бандҳои 1. Инкишофи назарияҳои иқтисодиёти ҳудудӣ ва минтақавӣ; методҳо ва фишангҳои таҳқиқотҳои иқтисодии ҳудудӣ; проблемаҳои андозагирии иқтисодии минтақавӣ; эконометрикаи ҳудудӣ; ташҳиси системавии муаммоҳо ва ҳолатҳои минтақавӣ; банди 11. Фишангҳои муътадилгардони басташавии маконӣ (трансфертҳои давлатӣ, фондҳои инвеститсионӣ, фондҳои дастгирии минтақавӣ, низоми андоз ва ғайраҳо), самаранокии истифодаи онҳо. Проблемаҳои рушди устувору мутавозини минтақаҳо; мониторинги рушди иқтисодӣ ва иҷтимоии минтақаҳо; банди 21. Хусусиятҳои минтақавии амалигардони сиёсати буҷетӣ-андозӣ. Инкишофи муносибатҳои пулию қарзӣ ва буҷетӣ-андоз дар минтақаҳо (категория, методология, усул, механизм ва фишангҳо) мувофиқат мекунад.

Аз ин рӯ, мавзуи диссертатсия, сохтор, вазифаҳои илмӣ ва мазмуни таҳлилҳо қомилан ба ҳадафҳо ва вазифаҳои илмӣ ихтисоси дараҷаи илмӣ

номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 5.2.4. Иқтисодиёти ҳудудӣ мутобиқат менамоянд.

2. Мубрами мавзӯи таҳқиқот. Дар шароити муносири рушди иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон истифодаи самараноки иқтисодии андозии минтақаҳо яке аз омилҳои муҳими таъмини устувории молиявӣ ва афзоиши даромади буҷет ба ҳисоб меравад. Самаранокии воридоти андоз аз сатҳи маъмурикунонии андоз, идоракунии дуруст ва истифодаи имкониятҳои воқеии иқтисодии минтақаҳо вобаста мебошад.

Тибқи «Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030», тақмили маъмурикунонии андоз, баланд бардоштани шаффофияти низоми андозбандӣ ва васеъ намудани манбаъҳои даромади буҷет аз самтҳои муҳими сиёсати иҷтимоию иқтисодии кишвар мебошанд. Бо вучуди ин, мушкилоти мавҷуда дар соҳаи андозбандӣ, рушди иқтисодиёти пинҳонӣ ва ноқиёи истифода шудани имкониятҳои андозии минтақаҳо зарурати тақмили механизмҳои мавҷудаи идоракунӣ ва банақшагириро ба миён меоранд.

Дар ин замина, муайян намудани манбаъҳои нави андоз, баҳодиҳии воқеии иқтисодии андозии минтақаҳо, тақмили маъмурикунонӣ ва пешгӯии имкониятҳои афзоиши даромади андозӣ аҳамияти махсус пайдо мекунад. Аз ин рӯ, таҳияи асосҳои назариявӣю методии васеъ намудани иқтисодии андозии минтақаҳо ва баланд бардоштани самаранокии истифодаи он барои рушди иҷтимоию иқтисодии ҳудудҳо яке аз масъалаҳои муҳими таҳқиқоти иқтисодӣ ба шумор меравад.

3. Дарҷаи навиҳои натиҷаҳо дар диссертатсия ва нуқтаҳои илмие, ки ба ҳимоя пешниҳод мешаванд. Дар раванди таҳқиқот бо истифода аз усулҳои таҳлили иқтисодӣ, омӯрӣ, муқоисавӣ, математикӣ-иқтисодӣ ва амсиласозӣ як қатор натиҷаҳои назариявӣю амалӣ ба даст оварда шудаанд. Натиҷаҳои асосии дорои навиҳои илмӣ чунинанд:

- мафҳуми «иктидори андозии минтақа» такмил дода шуда, усулҳои самараноки арзёбии он муайян гардидаанд;

- тамоюл ва сатҳи иқтидори андозии вилояти Суғд таҳлил гардида, таъсири омилҳои дохилӣ ва беруна ва гурӯҳбандии шахру ноҳияҳо аз рӯйи сатҳи иқтидори андозӣ муайян карда шудааст;

- мушкилоти идоракунии иқтидори андозӣ муайян гардида, нақши мақомоти иҷроияи маҳаллӣ дар истифодаи самараноки имкониятҳои андозии минтақа асоснок карда шудааст;

- самтҳои асосии вусъат додани иқтидори андозӣ муайян гардида, дурнамои рушди он бо истифода аз амсилаи иқтисодию математикӣ таҳия ва барои такмили маъмурикунонии андоз тавсияҳои илмӣ пешниҳод шудаанд.

4. Асоснокӣ ва эътимоднокии хулосаю тавсияҳои дар диссертатсия ифодаёфта. Бо назардошти таҳлилу арзёбиҳои гузаронидашуда, коркарди омории маълумот ва истифодаи усулҳои илмӣ таҳқиқот, натиҷаҳои диссертатсияро метавон боэътимод арзёбӣ намуд. Хулоса ва тавсияҳои пешниҳодшуда дар асоси таҳлили назариявӣю таҷрибавӣ таҳия гардида, аҳаммияти илмӣ ва амалӣ доранд.

Аҳаммияти назариявӣю таҳқиқот дар такмили асосҳои илмӣю вусъатдиҳӣю иқтидори андозӣ ва муайян намудани самтҳои танзими давлатӣю он ифода меёбад. Аҳаммияти амалии он бошад, дар пешниҳоди роҳҳои такмили манбаи андозбандӣ ва маъмурикунонии андоз, инчунин баланд бардоштани самаранокии иқтидори молиявӣю минтақаҳо зоҳир мегардад.

Натиҷаҳои таҳқиқот дар конференсияҳои ҷумҳуриявӣю байналмилалӣ пешниҳод шуда, барои истифода аз ҷониби мақомоти минтақавӣю андоз ва ҳангоми таҳияи «Барномаи миёнамуҳлати рушди иҷтимоӣю иқтисодӣю вилояти Суғд барои солҳои 2026–2030» аҳаммияти амалӣ доранд.

5. Ҳаҷм ва сохтори диссертатсия. Бояд қайд намуд, ки мақсад ва вазифаҳое, ки муаллиф дар кори диссертатсионӣ дар назди худ гузоштааст, бо номи мавзӯ, ҳадафи таҳқиқоти гузаронидашуда ва сохтори мантиқан дуруст тартиб дода шуда мувофиқат мекунанд. Рисолаи диссертатсионӣ аз муқаддима, се боб, хулоса, тавсияҳо, рӯйхати адабиёти истифодашуда 179 номгӯй ва замимаҳо ташаққул ёфтааст. Ҳаҷми умумии қор 185 саҳифаи компютерио дар бар мегирад.

Дар муқаддима мубрамиат ва зарурияти баргузории таҳқиқоти гузаронидашуда асоснок қарда шуда, таҳқиқи дараҷаи сатҳи омӯзиши он, наwgониҳои илмӣ, аҳаммияти назариявӣ ва амалии таҳқиқ дарҷ гаштааст.

Дар боби якуми рисола, ки «Ҷанбаҳои назариявӣю методии таҳқиқоти иқтисодии андозии минтақа» ном гирифтааст, заминаҳои муҳими назариявӣ, методологӣ ва идоракунии иқтисодии андозии минтақаро фаро гирифта, барои гузаронидани таҳлилҳои минбаъда ва муайян қардани вазъи воқеии иқтисодии андозии вилояти Суғд роҳнамои илмӣ махсуб меёбад. Натиҷаҳои ин боб имкон медиҳанд, ки равишҳои илмии арзёбӣ ва идоракунии иқтисодии андоз дар шароити муносири иқтисодӣёт тақмил дода шаванд (саҳ.18-60).

Дар зербоби 1.1, ки «Моҳияти иҷтимоию иқтисодии иқтисодии андозии минтақа» ном гирифтааст, асосҳои назариявии ин категория баррасӣ шудаанд. Дар ин бахш таърифҳои олимони ватанию хориҷӣ оид ба иқтисодии андоз таҳлил ва низомбандӣ қардида, фарқияти байни иқтисодии андоз ва манбаи андоз муайян қарда шудааст. Муаллиф дар асоси таҳлилҳо пешниҳоди муаллифии худро оид ба моҳияти иқтисодии иқтисодии андозии минтақа бо дарназардошти пардохтҳои андозӣ, қаримаҳо, қарзҳо ва унсурҳои иқтисодӣёти соягӣ асоснок намудааст (саҳ. 18-35).

Зербоби 1.2 боби мазкур «Равишҳои методологӣ оид ба арзёбии иқтисодии андозии минтақа» ном дошта, ба омӯзиши усулҳо ва равишҳои гуногуни арзёбии иқтисодии андозии худудҳои маъмурӣ бахшида шудааст. Дар ин зербоб усулҳои мавҷудаи арзёбӣ, аз қабилӣ усули маҷмӯи маҳсулооти минтақавӣ (МММ), усули репрезентативии системаи андоз (РСА), усули

ҳисоби регрессионӣ ва дигар равишҳои ҳисобкунӣ бо ҷиҳатҳои мусбӣ ва камбудихояшон таҳлил гардидаанд. Муаллиф исбот кардааст, ки барои гирифтани натиҷаҳои дақиқ ва бартарафсозии норасогиҳо истифодаи ҳамбастаи ин усулҳо дар амалия аҳамияти муҳим дорад (саҳ. 35-47).

Зербоби 1.3 боби якум таҳти унвони «Ҷабҳаҳои илмӣ идоракунии иқтисодӣ андоз дар илмӣ иқтисодии муосир» ба масъалаҳои ташкилию идоракунии ин раванд дар сатҳи минтақа равона гардидааст. Дар доираи ин зербоб ҷанбаҳои амалии идоракунии иқтисодӣ андоз, тақмили механизми маъмурикунонии андоз ва баланд бардоштани самаранокии воридоти буҷетӣ баррасӣ шудаанд. Инчунин, масъалаҳои марбут ба саъю кӯшиши андозӣ ва таъсири омилҳои гуногун ба идоракунии оқилонаи захираҳои андозии минтақа таҳқиқ шудаанд (саҳ. 47-60).

Боби дуюми рисола: «Вазъ, хусусиятҳо ва рушди иқтисодӣ андозии вилояти Суғд» ном гирифта, ба омӯзиши ҳамаҷонибаи вазъ, хусусиятҳо ва самтҳои асосии рушди иқтисодӣ андозии вилояти Суғд бахшида шудааст. Дар ин бахш ҳолати кунунии истифодаи иқтисодӣ андозии минтақа арзёбӣ гардида, омилҳои асосии дохилию берунии таъсиррасон ба шаклгирии он таҳлил шудаанд ва инчунин масъалаҳои марбут ба идоракунии муассири ин иқтисод ҳамаҷун омилҳои муҳими рушди иқтисодии минтақа мавриди баррасӣ қарор гирифтаанд (саҳ. 61-121).

Дар зербоби 2.1 боби дуюми диссертатсия «Иқтисодӣ андозии вилояти Суғд: ҳолат ва арзёбӣ» иқтисодӣ андозии вилояти Суғд ҳамаҷониба таҳлил гардида, муайян карда шудааст, ки вусъатёбии иқтисодӣ андоз дар вилояти Суғд тамоюлоти гуногун дошта, ҳоло дар сатҳи ду аз се ҳиссаи он истифода шуда истодааст. Шаҳру ноҳияҳои минтақа аз рӯйи сатҳи иқтисодӣ андозӣ ба се гурӯҳ: сатҳи миёна (ш. Гулистон, ш. Конибодом, н. Мастчоҳ), сатҳи хуб (н. Шаҳристон, н. Ашт, ш. Хуҷанд, ш. Бӯстон, ш. Истиқлол, ш. Исфара, н. Зафаробод, н. Ҷ.Расулов) ва сатҳи баланд (н. Айнӣ, ш. Панҷакент, ш. Истаравшан, н. Кӯҳистони Мастчоҳ, н. Б. Ғафуров, н. Деваштич, н. Спитамен) тасниф шудаанд (саҳ. 61-79).

Дар зербоби 2.2 таҳти унвони «Омилҳои таъсиррасон ба ташаккули иқтисодии андозии вилояти Суғд ва афзалиятҳои он» омилҳои таъсиррасон ба гурӯҳҳои дохила (маърифати андозӣ, демографӣ, таъминнокӣ бо захираҳо, сармоягузорӣ, маъмурикунонии андозӣ, рақамикунонӣ, фаъолияти инноватсионӣ ва иқтисодиёти пинҳонӣ) ва беруна (муътадили макроиқтисодӣ, сатҳи таваррум, сохтори давлатӣ, қонунгузорӣ, устувории сиёсӣ, иқтисоди табиӣ ва иқлимӣ, назорати давлатии андозӣ ва ҷараёни ҷаҳонишавӣ) тасниф карда шудаанд (сах. 80-98).

Зербоби 2.3 диссертатсия «Идоракунии иқтисоди андоз ҳамчун омил рушди минтақа» ном гирифта, муаммоҳои идоракунии аз ҷумла нуқсон дар ҷалби сармоягузорӣ, пурра ба гирдгирдиш ворид нагардидани захираҳои истеҳсоли ва мавҷудияти бақияи қарзи андозӣ муайян карда шудаанд. Гуруҳбандии шахру ноҳияҳо аз рӯи ҳаҷми қарзи андоз нишон дод, ки дар шахру ноҳияҳои Ашт, Хучанд, Исфара, Панҷакент, Истаравшан, Мастчоҳ, Б.Ғафуров ва Зафаробод қарзи андозӣ нисбат ба нишондоди умумидавлатӣ назаррас аст (сах. 98-121).

Боби сеюми рисолаи диссертатсионӣ таҳти унвони «Баландбардории самаранокии татбиқи иқтисоди андозии вилояти Суғд» ба таҳияи самтҳои асосии баландбардории самаранокии татбиқи иқтисоди андозии минтақа бахшида шуда, аз саҳифаи 122 оғоз меёбад. Ин боб ба омӯзиши ҷанбаҳои амалии баланд бардоштани самаранокии иқтисоди андозии минтақа ва таҳкими пойгоҳи молиявии буҷетҳои маҳаллӣ равона карда шудааст. Дар маҷмӯъ, боби сеюми мазкур бо истифода аз факту рақамҳои оморӣ ва ҳисобҳои таҳлилӣ асоснок карда шудааст, ки тақмили механизмҳои маъмурикунонӣ ва пешгӯии саҳеҳи иқтисоди андоз омилҳои асосии афзоиши даромадҳои буҷетӣ махсуб меёбад. Маводи ин боб бо дарназардошти мушкилиҳои мавҷудаи соҳа тавсияҳои мушаххаси амалиро ҷроӣ ҳалли масъалаҳои фискалии минтақа пешниҳод мекунад (сах. 122-152).

Зербоби 3.1 боби сеюми диссертатсия таҳти унвони «Тақмили механизми маъмурикунонии андоз дар низомии амалисозии иқтисоди андозии

минтақа» буда, дар саҳифаҳои 122–135 ҷойгир шудааст. Дар доираи ин зербоб масъалаҳои иқтисодии тақмили низоми маъмурикунонии андоз, баланд бардоштани сифати ситонидани пардохтҳои андозӣ, идоракунии бақияи қарзҳои андоз ва ғайротиҳои мақомоти андоз баррасӣ гардидаанд.

Зербоби 3.2 таҳти унвони «Пешгӯикунии ва ҳаддикунонии истифодаи иқтидори андоз дар рушди минтақа» ба масъалаҳои пешгӯии равандҳои ташаккул ва истифодаи иқтидори андоз, инчунин муайян намудани имкониятҳои баланд бардоштани самаранокии истифодаи он дар рушди минтақа бахшида шуда, дар саҳифаҳои 135–152 ҷойгир шудааст. Дар ин зербоб масъалаҳои иқтисодии пешгӯӣ ва дурнамозии афзоиши иқтидори андоз бо истифода аз амсилаҳои иқтисодиёти математикӣ, ҳаддикунонии истифодаи имкониятҳои андозӣ ва таъсири онҳо ба рушди иҷтимоӣ иқтисодии вилояти Суғд таҳлил шудаанд.

6. Аҳамияти илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии диссертатсия.

Барои муайян кардани аҳамияти илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии диссертатсия, маълумоти дар муқаддимаи кор овардашударо таҳлил намуда, онҳоро бо тартиби зерин ҷамъбаст кардан мумкин аст:

Аҳамияти илмӣ: Низомбандӣ ва тақмили консепсияҳои илмӣ оид ба таҳқиқи иқтидори андозии минтақа ва тасҳеҳ ворид намудан ба мундариҷаи он (ҷорӣ намудани мафҳуми муаллифӣ, ки ҷузъҳои пардохтҳои андозӣ, ҷаримаҳо, ғоизҳо, қарзи андоз ва ҳиссаи иқтисодиёти соягиро дар бар мегирад). Асоснок намудани усулҳои арзёбии иқтидори андозии минтақаҳо (истифодаи маҷмӯии усули МММ, ислоҳи коэффитсиентӣ ва ҳисоби регрессионӣ). Муайян ва гурӯҳбандӣ кардани омилҳои дохила ва берунаи таъсиррасон ба вусъатёбии иқтидори андозии минтақа.

Аҳамияти амалӣ: Гузаронидани гурӯҳбандии шахру ноҳияҳои вилояти Суғд аз рӯи сатҳи рушди иқтидори андозӣ ва ҳаҷми қарзи андозӣ, ки барои мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти андоз роҳнамои амалӣ мебошад. Таҳияи дурнамо ва пешбиниҳои афзоиши иқтидори андозии

вилояти Суғд тавассути амсилаи иқтисодию математикӣ ва усули арзёбии МММ. Истифодаи натиҷаҳои таҳқиқот хангоми таҳияи «Барномаи миёнамуҳлати рушди иҷтимоию иқтисодии вилояти Суғд барои солҳои 2026-2030» (маълумотномаи татбиқ №202/1 аз 07.05.2025). Имконияти истифодаи натиҷаҳои рисола дар раванди таълими муассисаҳои таҳсилоти олии аз рӯи фанҳои «Иқтидори андоз ва гаронии андози минтақа», «Андоз ва андозбандӣ», «Бучети давлатӣ ва маҳаллӣ», «Менечменти андоз» ва «Маъмурикунонии андоз».

Аҳамияти иқтисодӣ: Мустаҳкам намудани пойгоҳи молиявӣ ва афзоиш додани қисми даромади бучетҳои маҳаллӣ ва ҷумҳуриявӣ тавассути истифодаи оқилона ва вусъатдиҳии иқтидори андоз. Такмили механизми маъмурикунонии андоз, рақамикунонии хизматрасониҳои андозӣ, банақшагирии воқеии воридоти андоз ва коҳиш додани ҳаҷми бақияи қарзи андоз ҳамчун омили устувории иқтисодӣ. Ба қор андохтани захираҳои истифоданашудаи андозбандишаванда ва мусоидат ба коҳиш додани сатҳи иқтисодиёти пинҳонӣ.

Аҳамияти иҷтимоӣ: Мутобиқи фарзияи таҳқиқот, афзоиши иқтидори андозии минтақа дар оянда ба рушди устувори иҷтимоию иқтисодӣ, афзоиши шуғли аҳоли ва беҳтар гардонидани сатҳи неқӯахволии сокинон мусоидат мекунад. Таъмини маблағгузори босифати соҳаҳои иҷтимоӣ аз ҳисоби устувории манбаъҳои даромади бучетӣ.

7. Нашри натиҷаҳои таҳқиқ аз рӯи мавзӯи диссертатсия. Доир ба мавзӯи таҳқиқот 10 мақолаи илмӣ, аз онҳо 3 мақола дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба нашр расонида шудааст. Нуқтаҳои асосии диссертатсия дар конференсияҳои илмӣ-амалии сатҳҳои гуногун, аз ҷумла дар конференсияҳои байналмилалӣ илмӣ-назариявӣ, конференсияи ҷумҳуриявӣ ва конференсияи байналмиллалӣ илмӣ ироа гардидаанд.

8. Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссия. Диссертатсияи тақризшаванда мутобиқ ба муқаррароти бандҳои дахлдори «Низомномаи шурои диссертатсионӣ» ва «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ» (Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, аз 30 июни соли 2021, № 267) омода гардида, муқаддима ва бахшҳои он мубрами мавзӯи таҳқиқот, дараҷаи таҳқиқоти мавзӯи илмӣ, робитаи таҳқиқот бо барномаҳо (лоиҳаҳо) ва мавзӯҳои илмӣ, мақсад, вазифаҳо, объект ва предмет, фарзия, асосҳои назариявӣю методологӣ, сарчашмаи таҳқиқот ва пойгоҳи таҳқиқот, навиҳои илмӣ, нуқтаҳои асосии ба ҳимоя пешниҳодшаванда, аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот, дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳои он, мутобиқати диссертатсия бо шиносномаи ихтисоси илмӣ, сатҳи шахсии доғалаби дараҷаи илмӣ дар таҳқиқот, тасвир ва амалисозии натиҷаҳои диссертатсия, интишорот аз рӯи мавзӯи диссертатсия, сохтор ва ҳаҷми диссертатсия ба таври мукамал моҳияти диссертатсияро дар бар гирифтаанд ва асосҳои илмию амалии онро дар сатҳи зарурӣ инъикос менамоянд. Ғайр аз ин, меъёрҳои дигари диссертатсия нисбат ба ҳаҷм, истифодаи ҷадвал ва расмҳо, тартиби нигориши феҳристи адабиёт низ ҳангоми навиштани диссертатсия риоя гардидаанд.

Диссертатсия ва автореферат ба талаботи Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, № 267 тасдиқ шудааст ва ба талаботи Замимаи 2-и фармоиши раиси КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 декабри соли 2024, № 493 ҷавобгӯ мебошад.

Бо вучуди баҳои мусбате, ки дар тақриз баён гардид, дар рисолаи мазкур баъзе камбудихо ва ҳолатҳои баҳсталаб ҷой доранд, ки дар байни онҳо ҳолатҳои зеринро метавон зикр намуд:

1. Номукамал будани тафсири мафҳумҳои иқтидори андозӣ ва молиявӣ. Дар рисола мафҳумҳои иқтидори андозӣ ва иқтидори молиявӣ шарҳ дода шудаанд, вале дар баъзе қисматҳо фарқи байни онҳо ба таври кофӣ

возеҳ нишон дода нашудааст. Аз ҷумла, ҳангоми истифодаи нишондиҳандаҳо ва формулаҳои ҳисобӣ баъзан фарқи байни ин ду мафҳум равшан нест.

2. Зарурати бештар асоснок намудани интиҳоби усули арзёбии иқтисодии андозӣ. Муаллиф усулҳои гуногуни арзёбии иқтисодии андозиро баррасӣ намудааст. Бо вучуди ин, асосноккунии интиҳоби усули мувофиқ ба шароити иқтисодии вилояти Суғд ва муқоисаи самаранокии усулҳои мазкур метавонист муфасссалтар пешниҳод гардад.

3. Масъалаи баҳсталаб дар мавриди ба иқтисодии андозӣ дохил намудани қарзи андоз ва ҷаримаҳо. Дар рисола қарзи андоз, ҷарима ва фоизҳо низ дар сохтори иқтисодии андозӣ ба назар гирифта шудаанд. Хуб мешуд ин масъала ба таври иловагӣ шарҳ дода шавад, зеро чунин маблағҳо бештар натиҷаи иҷро нашудани уҳдадорӣҳои андозӣ мебошанд.

4. Нокифоя будани баҳодиҳии таъсири иқтисодии пинҳонӣ ба иқтисодии андозӣ. Дар таҳқиқот ба масъалаи иқтисодии пинҳонӣ таваҷҷуҳ зоҳир шудааст, аммо таъсири он ба ҳаҷми иқтисодии андозии шаҳру ноҳияҳои вилояти Суғд бо истифода аз ҳисобҳои мушаххас ба таври кофӣ нишон дода нашудааст.

5. Ба таври пурра ошкор нашудани робитаи ҷамъоварии андозӣ бо рушди фаъолияти соҳибдорӣ. Диссертант асосан дар робита ба ҷамъоварии андозҳо ва иҷрои нақшаи буҷетӣ таъкид намудааст. Дар баробари ин, таъсири сатҳи андозбандӣ ва фаъолияти мақомоти андоз ба рушди соҳибдорӣ, рақобатпазирии корхонаҳо ва ҷалби сармоягузорӣ метавонист бештар мавриди таҳлил қарор дода шавад.

Эродҳо ва камбудии зикршуда хусусияти тавсиявӣ дошта, аҳамияти илмӣ амалии диссертатсияро коста намеkunанд ва ба муҳтавои умумии кор таъсири манфӣ намерасонанд.

Дар маҷмуъ, диссертатсияи Бобоев Фарухзод Маҳкамович дар мавзӯи «Вусъатдиҳии иқтисодии андоз дар низоми омилҳои рушди иҷтимоӣ иқтисодии минтақа (дар асоси маводҳои вилояти Суғд)» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 5.2.4.

Иқтисодиёти ҳудудӣ пешниҳод гардидааст, дар сатҳи баланди илмӣ ба анҷом расида, ба талаботи бандҳои 31, 33, 34 ва 35 - Тартиб додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, № 267 (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26.06.2023, № 295) тасдиқ шудааст, мувофиқ буда, ҷиҳати сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 5.2.4. Иқтисодиёти ҳудудӣ арзанда мебошад.

Муқарризи расмӣ:

номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсент,
мудири кафедраи андоз ва андозбандии
Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес
ва сиёсати Тоҷикистон

Маъмуров А.М.

Суроға: Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ш. Хучанд, маҳаллаи 31, бинои 40 б,
хучраи 15

Тел: (+992) 92-725-66-76

E-mail: baymatov45@mail.ru

« 19 » 08 соли 2026

Имзои Маъмуров А.М. - ро тасдиқ менамоям:

Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси

Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес
ва сиёсати Тоҷикистон

Бобоев А.Х.

Суроға: 735700, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ш. Хучанд, маҳаллаи 17, бинои 1

Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес
ва сиёсати Тоҷикистон

Тел: +992 (83422) 2-38-11

E-mail: tsulbp@rambler.ru

« 19 » 08 соли 2026